

Camera tijdens ruimtewandeling repareren

Kosmonauten klussen voor ons land

door Henk Schröder

UTRECHT, donderdag

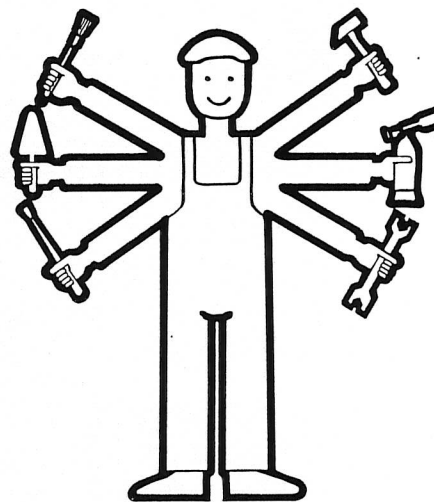
De Russische kosmonauten Vladimir Titov en Musa Manarov gaan vandaag tijdens een ruimtewandeling proberen een defecte Nederlandse röntgencamera te repareren.

Volgens prof.dr.ir. J.A.M. Bleeker van het laboratorium voor ruimte-onderzoek in Utrecht zien de Russen zelf deze moeilijke ruimtekus als een enorme prestigie-zaak en een geweldige propagandastunt.

Zwarte gaten

„De eerste drie maanden heeft de camera redelijk gewerkt, maar in september stond vast dat er wat mis was met de beelddetector”, aldus prof. Bleeker. Zijn medewerker, dr. Brinkman, volgt de zeer spannende operatie vandaag persoonlijk in het grondstation in Moskou. Het bijzondere van het ooit eerder kortstondig met een Amerikaanse shuttle-vlucht geteste instrument is dat een brede scala van het heelal tegelijk wordt afgetast op röntgenstralingen via een soort groothoek-telescoop-lens. Zo kunnen neutronensterren en zogenaamde zwarte gaten, die anders onzichtbaar blijven, worden aangetoond.

MAATWERK

nieuwsbrief
van de
vereniging
van
klussen-
bedrijven

jaar 88

nummer 2

Colofon

Deze uitgave van de Vereniging van Klussenbedrijven verschijnt 2 a 3 keer per jaar.

DE REDAKTIE EN MEDEWERKERS
Saskia Gijselhart
Piet Elema
Gerard Oltmans
Maut de Visser

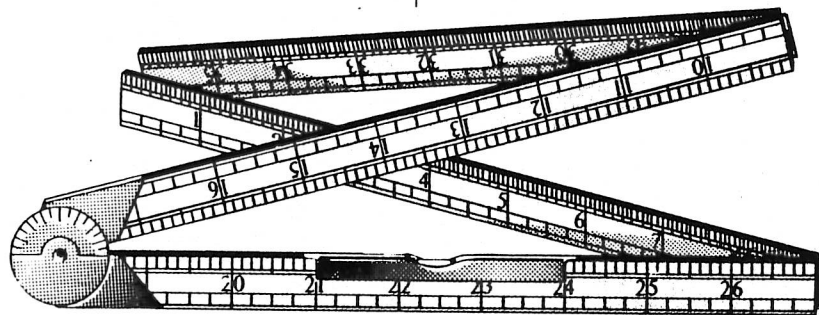
REDAKTIE-ADRES
Prem 14
6372 MX Landgraaf

BESTUUR VLOK
Gerard Oltmans (voorzitter)
Maut de Visser (secretaris)
Piet Elema (penningmeester)
Maarten van Dijk
Han van Strien
Hub Gooren

ADVERTENTIES
Voor advertenties bellen :
Maut de Visser 02963 - 1332

	1X	2X	3X
1/1 pag. f	75,-	f125,-	f175,-
1/2 pag. f	45,-	f 75,-	f105,-
1/3 pag. f	25,-	f 40,-	f 55,-

De VLOK behartigt de belangen van de aangesloten leden t.a.v. het werkveld en de daarop van toepassing zijnde vestigingswetten en t.a.v. het algemeen functioneren van klussenbedrijven binnen het maatschappelijk bestel.

Wij nemen tijd voor verzekeringen.

Of het nu gaat om
partikuliere- bedrijfs- of
pensioenverzekeringen, wij
leveren maatwerk.

MEMO-VERZEKERINGEN
adviseurs in verzekeringen/pensioenen

Postbus 11778
1001 GT Amsterdam
tel. 020-260139/269951

Van de voorzitter

VESTIGINGSWETGEVING

Op 4 juli heb ik weer eens een bezoek gebracht aan het Ministerie van Economische Zaken (EZ). Doel van dit soort bezoeken blijft op dit moment hoofdzakelijk het bijpraten van de alwetende ambtenaar met betrekking tot de klussenproblematiek. Aangezien er binnen EZ een reorganisatie heeft plaatsgevonden, en ook de vestigingswetgevingsproblematiek van plaats veranderd is, was mijn bezoek dit keer bijzonder zinvol. Meestal worden namelijk met dit soort reorganisaties alleen de dossiers overgedragen en niet alle achtergrondinformatie.

Omdat in het najaar de discussie met betrekking tot de vestigingswetgeving in de Kamer losbrandt, hebben de verschillende belangenorganisaties en ook EZ de afgelopen tijd onderzoeken laten verrichten naar het nut en doel van een vestigingswetgeving. Tijdens een bijzonder constructief gesprek kwamen o.a. de verschillende onderzoeken, die de komende tijd gepubliceerd gaan worden, ter sprake. Hieruit kwam ook weer duidelijk naar voren, dat de denktrant van EZ (zoals die voorzichtig geformuleerd werd) veel overeenkomt met onze visie.

Het probleem blijft natuurlijk de gevestigde orde. Maar ook die dragen, zonder dat het hun bedoeling is, steeds meer argumenten aan, die ons nut en gelijk onderstrepen. (Lees het rapport van het HRA maar eens.) Men denke hierbij bijvoorbeeld aan branche-vervaging, het creëren van de functie allround-vakman, etc.

Al met al kun je wel stellen, dat de zaak zich nog steeds in de goede richting "voortsleept".
Gerard Oltmans.

MeMO verzekeringen

BEDRIJFS-WA-VERZEKERING

Van Alex Kuiper (MeMO Verzekeringen) vernamen wij, dat verzekeringsmaatschappijen drastische maatregelen gaan nemen om hun risico's van brand beter in te dekken. Het aantal claims schijnt de pan uit te rijzen. Deze claims zijn afkomstig van branches, die met open vuur omgaan, zoals dakdekkers, loodgieters en schilders. Ook klussenbedrijven worden daartoe gerekend.

Verzekeringsmaatschappijen willen

- zeer drastische premieverhoging doorvoeren (voor klussenbedrijven zal de WA-premie ongeveer f350,- gaan bedragen).
- zeer drastische verhoging van het eigen risico doorvoeren (van ongeveer f10.000 indien onvoldoende voorzorgsmaatregelen getroffen zijn tot f100.000 bij grove nalatigheid).

Wil je hier als klussenbedrijf verschoond van blijven, dan zal een zeer nauwkeurige omschrijving van werkzaamheden geeist worden, met uitsluiting van werken met open vuur.

Als Vereniging van Klussenbedrijven maak je je sterk voor een ruimer werkveld. Vanuit de verzekeringshoek word je op deze manier in je werkveld beperkt. Wie zich wil branden, mag fakkeldrager zijn.

Vereniging van Klussenbedrijven

VLOK

De Twaalf Ambachten
t.a.v. Sietz Leeflang
De Bleken 2
5282 HB Boxtel

Amstelveen, 22 augustus 1988.

Beste Sietz,

Tien jaar lang De Twaalf Ambachten. Een felicitatie waard !
Met groot doorzettingsvermogen en met weinig middelen gaan jullie voort op de ingeslagen weg. Steeds opnieuw zoekend en ontwikkelend op het gebied van kleinschalige en milieuvriendelijke technieken, bewustzijn en levensstijl.
Steeds opnieuw ervaren klussenbedrijven de geest van De Twaalf Ambachten als belangrijk voor hun grondhouding en manier van aanpak. Ook al zal menig klussenbedrijf er in de dagelijkse praktijk niet aan ontkomen om op een wat andere manier te werk te gaan.

Het VLOK, als vereniging van klussenbedrijven, bestaat deze maand vijf jaar. De relatie met De Twaalf Ambachten is evident aanwezig. Het fenomeen 'klussenbus' of 'klussenbedrijf' is tenslotte aan jullie brein ontsproten. En jullie hebben de aanzet gegeven om de eerste klussenbussen van de grond te tillen.
Dat is een goed initiatief geweest. Veel klussenbedrijven bestaan reeds veel langer dan vijf jaar en ervaren dagelijks de maatschappelijke behoefte aan dit soort werk.

Als dank voor het genomen initiatief en als aanmoediging om door te gaan heeft ons bestuur besloten tot een donatie van f 250,- aan jullie werk.
Succes toegewenst op weg naar jullie derde lustrum.
Hartelijke groet,

Mant de Visser

sekretaris

Boxtel, 2 september 1988

Beste Maut,

Het was een grote verrassing: jullie brief en de gift van jullie vereniging VLOK aan onze stichting van f.250,-. Vooral de brief beschouwen we als een erg sympathieke geste en eigenlijk zouden we je om toestemming willen vragen om er een stuk van te mogen afdrukken in het blad, want ook hierdoor wordt weer eens bewezen, dat er een duidelijke band bestaat tussen jullie vereniging en onze stichting. En hoe wij over het klussenbedrijf denken, en het VLOK in het bijzonder, dat weten jullie!

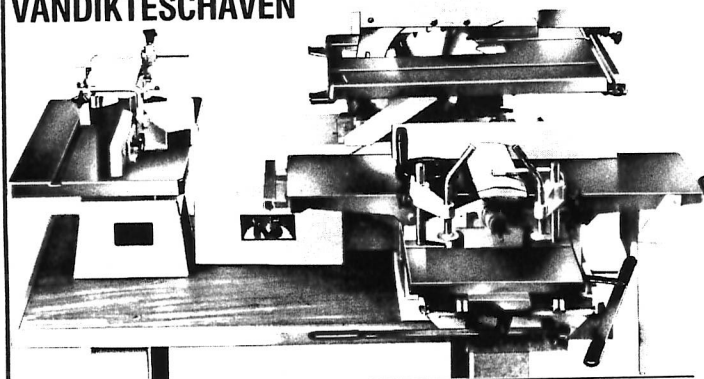
Nou, en wat het geld betreft: ook dit is natuurlijk zeer welkom. Vooral dit jaar, omdat we met het tienjarige bestaan en de viering ervan een beetje in de boot gegaan zijn, letterlijk (maar dat was leuk!) en figuurlijk. En de gewone kosten gaan natuurlijk ook door - nu weer aan het voltooien van een nieuw produkt: de "CC" (compact composteur). Ik heb de laatste tijd vaak aan klussenbedrijven gedacht als mogelijke CC-makers. De CC is een werkelijk heel klein composttoilet voor woonschepen en klein-behuisden (ook: flats). In z'n kleinste vorm (huishouden 4 personen) vergt het aan toilet-ruimte circa 1.65 m X 0.70 m, waarbij we uitgaan van een beschikbare plafondhoogte van 2.00 tot 2.20 m. Het ding is dan net zo lang (als het plafond hoog is) en vergt dan achter het toilet nog een meter ruimte in het vierkant, met een gelijke hoogte (dus 1m3). Daarboven komt een (laden-)kast, zodat die ruimte weer toevalt tot de woonruimte.

Niet alleen bij woonschiphewoners, maar ook bij gemeenten is al grote belangstelling, omdat ze overal ontzettend tobben met riool-aansluitingen, die veel te duur en te ingewikkeld worden. Nou ja, misschien kan dit een specifiek produkt worden? We denken (om iets van de ontwikkelingskosten terug te krijgen) aan een eenvoudige licentie o.i.d. en dat alleen voor een bepaalde niet te lange tijd. Het ding is namelijk tot stand gekomen na eindeloze denk- en praatprocessen, ook veel teken- en rekenwerk. En er zit een m.i. bijna geniale vondst in verwerkt.
Als je denkt, dat iemand van de jou bekende klussenbedrijven geïnteresseerd is laat het weten. Op 1 en 2 oktober organiseren we hier een weekend, dat er aan gewijd is. Ik verwacht echt, dat er veel mee zal worden gedaan en dat er heel wat bouwopdrachten mogelijk zullen worden.

Nogmaals, heel erg bedankt voor je brief en de gift!
Tot ziens, met vriendelijke groeten van Sietz Leeflang.

KITY **K5** K5

**EEN COMPLETE WERKPLAATS OM TE FREZEN,
ZAGEN, VLAKKEN, BOREN EN
VANDIKTESCHAVEN**

- Complete werkplaats op een 0,5 m²
- Machines gemonteerd op solide houten tafel met stevig stalen onderstel, verrijdbaar.
- Werkbladen van gegoten aluminium legering aan bovenzijde vlak gefreesd voor precisiewerk.
- Draaiende delen uitgebalanceerd, trillingsvrij.
- 1,5 PK wisselstroommotor, geruisarm, radio- en tv-ontstoord.
- Elke machine afzonderlijk afdoende beveiligd.

Verder in ons programma:

Combinatiemachines, lintzaagmachines, cirkelzaagmachines, freesmachines vlak- en vandiktebanken en houtdraaibanken.

KITY NEDERLAND B.V. OLDENZAAL, VOOR INFORMATIE BEL: 05410 - 21632

K v K

Binnenkort gaan wij naar de Kamers van Koophandel deze brief verzenden.

Aan de sekretaris van de K.v.K. te

Geachte heer,

Met grote regelmaat bevinden zich onder de starters mensen, die een klussenbedrijf willen opzetten. Via via komt een deel van hen in kontakt met ons. Zij zitten dan met de vele vragen, zoals :

- wat mag wel, wat mag niet ?
 - hoe funktionieren klussenbedrijven zoal ?
 - hoe bouw je een goed klantenbestand op en waar liggen je marktbeperkingen ?
 - allerlei financiële en verzekeringstechnische vragen.
- Samengevat : hoe bepaal je de grenzen van het funktionieren als klussenbedrijf ?

Met betrekking tot het laatste heeft menigeen zijn licht reeds opgestoken bij de Kamer van Koophandel in de eigen regio. Het beeld dat verstrekt wordt, kan variëren. Negatieve adviezen m.b.t. de haalbaarheid van een klussenbedrijf worden daarbij niet zelden gehoord.

Uit eigen ervaring weten we, dat het klussenbedrijf prima levenskansen bezit. Als Vereniging van Klussenbedrijven vertegenwoordigen wij een groot aantal bedrijven, die als klussenbedrijf loonvormend van aard zijn. De vereniging bestaat reeds vijf jaar en ons ledenbestand kent dan ook vele bedrijven, die nog langer werkzaam zijn.

Als vereniging behartigen wij de belangen van klussenbedrijven in z'n algemeenheid. Hoofddoel is om de reeds bestaande maatschappelijke acceptatie van klussenbedrijven te laten bevestigen in een wettelijk kader.

Daartoe hebben wij talrijke kontakten met branche-organisaties, overheid en politiek om over de weerstanden te praten en tot een vergelijk te komen.

Ontwikkelingen m.b.t. een nieuwe vestigingswetgeving hebben uiteraard onze volle aandacht en naar verwachting zal de discussie hierover binnenkort losbarsten.

Daarnaast rekenen wij tot een van onze taken het adviseren van starters. Ook u zult vermoedelijk regelmatig met startende klussenbedrijven geconfronteerd worden. Soms zullen zich daarbij vraagtekens voordoen of komen er zaken aan de orde waarvan u vindt dat uw bemoeienis ophoudt. Wij zouden graag met u tot een goede informatievoorziening komen om teleurstelling bij klant en starter te voorkomen. Mocht u dan ook vanuit uw adviespraktijk met vragen geconfronteerd worden, die via een juiste voorlichting gemakkelijk te voorkomen en/of op te lossen zijn, dan zouden wij die graag van u vernemen. Zodat wij deze in onze voorlichtingsfolder kunnen verwerken.

Uw reactie stellen wij daarom zeer op prijs.

Met vriendelijke groet, Maut de Visser, sekretaris.

WC-eend ruikt wel fris maar maakt geen leidingen schoon

Het Haarlemse bedrijf Makuport ontwikkelde voor de woning- en utiliteitsbouw een preparaat voor het reinigen van afvoerleidingen, standpijpen, rioleringen en putten. Na drie jaar met proefprojecten te hebben gewerkt, brengt men het produkt op grotere schaal onder de aandacht. Bovendien vindt reeds export plaats naar België, Denemarken en Engeland. De heer G. J. Spijker wijst op de mogelijkheden en onmogelijkheden van biotechnologische reiniging.

Een veel voorkomend verschijnsel in woon- en werkgebouwen is het „dichtgroeien“ van standleidingen. De veroorzakers zijn meestal afvalvetten en zeepresten, die via keukenafvoeren worden geloosd. Door de emulgiërende stoffen hechten vetten zich aan de wanden vast. Het ruwer wordende oppervlak slijt steeds verder dicht, en uiteindelijk is de buis verstopt.

Mechanische reiniging (doorsteken of -blazen), chemische reiniging (Vifax) of renovatie waren tot nu toe de gebruikelijke methoden om de afvoer te herstellen. Er is echter een nieuwe methode: biotechnische (bacteriologische) reiniging. Het principe is, dat gespecialiseerde enzymen en bacteriën zich op het organische afval hechten en dat omzetten tot water en rioolslib.

Pro-Run

Het preparaat, ProRun genaamd, bevat enzymen, bacteriën en nutriënten. Dit zijn voedingsstoffen voor de bacteriën, waardoor deze zich via celdeling razendsnel kunnen vermengen. Enzymen zijn actieve eiwitten, bepaalde enzymen hebben bepaalde eigenschappen. Makuport past lipasen, amylasen, cellulase en proteasen toe, voor de afbraak van respectievelijk vetten, zetmeelen, cellulose en proteïnen. De enzymen bewerken de genoemde grote moleculen voor tot „hapklare

brokken“ voor de bacteriën. Een groot molecuul moet in stukjes gesneden zijn, wil een bacterie het tot zich kunnen nemen. De bacteriën ten slotte zetten de door enzymen verkleinde moleculen om in koolzuur en water. De bacteriestammen zijn niet giftig voor mens, dier en plant (non-pathogeen, voor de kenners). Dat wil overigens niet zeggen, dat u ongestraft een dosis kunt nuttigen. Het effect is te vergelijken met het eten van verrot vlees: u krijgt maag- en darmklachten en verblijft langdurig op een zekere gelegenheid. Het materiaal wordt als droge stof aangeleverd en na menging met water in de afvoerputten gegoten. Voor een normale eengezinswoning is 200 g ProRun voldoende. Als het om oud en uitgehard vuil gaat wordt 24 uur tevoren ProFlo toegevoerd, een weekmaker die het vuil doordringbaar maakt voor water.

De kosten liggen voor de gemiddelde woning voor de particuliere gebruiker op zo'n 70 gulden, inclusief BTW en verzendkosten. Bij de gemiddelde verstopping rekent de rioolontstoppingsdienst bijna dit bedrag aan voorrijdkosten. Voor de bedrijven ligt de prijs tussen 50 en 60 gulden, exclusief BTW.

Werking

In tegenstelling tot chemische of mechanische reinigingsmethoden kent de biotechnologische manier in principe geen beperkin-

gen. De bacteriën nestelen zich door het hele systeem heen, maken de hele leiding schoon (dus niet een klein gedeelte) en vreten de leidingwand niet aan. Afbrekende en doorspoelende stukken afval zullen hun bacteriën meeslepen. Wanneer geen afval meer in de leiding aanwezig is, zal de bacterie zijn soortgenoten aanvallen en ten slotte uitsterven. Meegespoelde bacteriën zullen op de waterzuivering terecht komen en hun soortgenoten bijstaan, die reeds bezig zijn het afvalwater biologisch te reinigen. Aan de andere kant zal zelfs een vrachtwagen vol ProRun in de Rijn deze rivier niet schoonkrijgen. In de eerste plaats is nauwelijks bekend om welke chemicaliën het gaat: naar schatting 6.000 stoffen, waarvan 10-20 % meetbaar is. En zolang de samenstelling niet bekend is, kan van een structurele aanpak geen sprake zijn. In de tweede plaats betreft het veelal stoffen, die niet bacteriologisch afbreekbaar zijn en zelfs bacteriën vernietigen (Cd-, Hg-, Pb-verbindingen). Het is niet uitgesloten dat door recombinant-technieken bacteriën worden ontwikkeld, die wel in staat zullen zijn om deze zware giftige metalen uit het water te destilleren.

Levensduur

In de afvalstoffen die wij in de afvoer gieten, zitten heel wat stoffen. Zolang dat organisch afval is, kunnen de bacteriën het verwerken. Anorganische materialen blijven onaangestast, en hetzelfde geldt voor de leidingwanden. Maar bepaalde stoffen zijn funest voor de bacteriën.

Spijker: „Van bepaalde verbindingen die in geringe mate aanwezig kunnen zijn (zoals NaCl, azijnzuur) zal een systeem weinig last hebben. Maar geconcentreerd chloor, zwavelzuren en zware logen zijn funest voor de bacteriënkolonies. ProRun is werkzaam in milieus waarvan de pH varieert van 2,6 tot 9, met middenin het optimale resultaat.

U weet hoe wij onze afvoeren schoon denken te houden: fles chloor of WC-eend op de kop, het ruikt weer fris, dus de zaak is schoon. Niets is minder waar; dit zijn geen reinigers maar ontsmetters. Bij gebruik zal 20-30 % van de bacteriën omkomen. De resterende hoeveelheid zal zich weer vermenigvuldigen en op het oude niveau komen. Maar dat betekent wel, dat de tijd van afbraak langer zal worden. Als de fles chloor of WC-eend veelvuldig wordt gebruikt, zal de kweek kapotgaan en komt de reiniging tot stilstand. Ook kokend water geeft dit effect. Een afvoerput die is gereinigd met WC-eend ruikt misschien wel fris, maar is beslist niet schoon. Een leiding waarin ProRun actief is geweest wel.“

Ad Spijkers

Tips

TIPS VOOR HET REPAREREN VAN LEKKENDE KRANEN

TIP 1 :
Vervang het kraanschijfje. Soms had de klant dit zelf ook al gedaan, maar bleef de kraan lekken.

TIP 2 :
Schijn met een zaklamp in het kraanhuis. Je kunt dan tegenkomen
* resten soldeer
* tape
* resten van kraanschijfje van stopkranen, die zich stroomopwaarts bevinden
* compleet kraanschijfje dat los- en zoekgeraakt is.

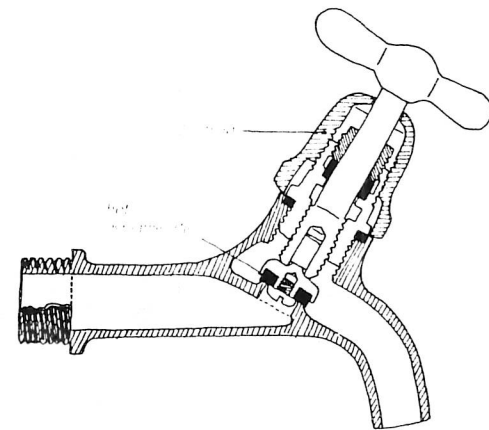
In dit laatste geval kun je soms vreemde akoestische verschijnselen waarnemen. Vergeet ook niet, dat er koperen roestdeeltjes in het kraanschijfje gedrukt kunnen zijn.

TIP 3 :
Voel met een kleine schroevendraaier of de kraanzitting nog vlak is. Door langdurig druppelen ontstaan vaak kleine kanaaltjes als gevolg van erosie (geen corrosie). Kraanzittingen kun je vlak maken met een kranenfrees (Alarm, Steenkist & Rooymans, Eindhoven) Dit apparaatje schroeft je in het kraanhuis. Daarna draai je aan het handwiel. Als de schroefdraad niet past (wat meestal het geval is) de kranenfrees er gewoon opdrukken.

TIP 4 :
Smeer de kraan met gifvrij kranenvet. Ik gebruik Molykote 1001 uit een kilobus. Bij ernstige gevallen föhn ik de verschillende onderdelen eerst droog.

TIP 5 :
Zorg dat je een assortiment O-ringen bij je hebt (Vegro, Utrecht). Bij ouderwetse kranen met pakking en pakkingdrukker kun je soms wonderen verrichten met een katoenen draad. Invetten en om de spindel winden. Daarna pakkingdrukker aandraaien.

Kranen vernieuwen doe ik zelden. Veel succes!
Henk de Dreu,
Klussenbedrijf "Voor Mekaar".

K.O.BUS WIL VROUWEN VOOR ONDERHOUDSWERK GAAN OPLEIDEN

De landelijke vereniging van aannemersbedrijven in beheer en onderhoud, K.O.Bus Nederland, gaat onderzoeken of er mogelijkheden zijn om vrouwen op te leiden tot onderhoudswerksters. Dat hebben gespecialiseerde aannemers op de ledenvergadering besloten. Vooral in klantgericht uitvoeren van onderhoudswerkjes kan een vrouw volgens de K.O.Bus-aannemers een belangrijke rol spelen.

Cobouw juni '83

Beunen

Dik eenderde van de Nederlandse bevolking laat klussen zwart opknappen door handige jongens, die voor een tientje per uur hun kostje bij elkaar sleutelen zonder te zeuren over BTW en voorrijkosten. Dat heeft de Organisatie voor Strategisch Arbeidsmarktonderzoek maar weer eens mooi voor ons uitgezocht.

Daarmee is het beunen natuurlijk niet de wereld uit. Niet alleen zijn prijskaartje maakt de beunhaas uterst populair;

zijn flexibele bedrijfsvoering is een minstens even sterke troef. Beun laat zijn handjes zonder morren wapperen op uren, dat bij het bedrijfsleven alleen het antwoordapparaat werkt. En dat heeft weer het voordeel, dat je geen halve snipperdag hoeft te wachten op de man, die een nieuw leertje in de kraan komt draaien. Kom daar in het witte circuit eens om.

De Limburger, 11 aug. '88

'Zwart circuit' levert tussen drie en vier miljard per jaar op

'Beunhaas' erg in trek

DEN HAAG - Ruim eenderde (35 procent) van de Nederlandse bevolking betaalt jaarlijks zo'n drie tot vier miljard gulden aan zwartwerkers voor het opknappen van allerlei 'klusjes' in bedrijven of thuis.

Dat blijkt uit een onderzoek van de Organisatie voor Strategisch Arbeidsmarktonderzoek (OSA) in Den Haag.

Volgens het OSA gaat het hierbij om zeker twee- tot driehonderdduizend arbeidsjaren. Als hierbij nog eens de diensten worden meegerekend van bedrijfsmatige 'klusjesmannen' die slechts gedeeltelijk voldoen aan de wetten en regels (ruim veertig procent van de bevolking maakt van hen gebruik), dan gaat het om een bedrag van vijf à zeven miljard gulden (drie- tot vierhonderdduizend arbeidsjaren).

De Limburger zou moeten

weten dat er 'witte'

klusjesmannen zijn

Ooit geweten dat die bedrijfs-

matige 'klusjesmannen' goed

zijn voor twee à drie miljard ?

OSA: UITKERINGSGERECHTIGDEN MINST SCHULDIG.

sterke groei van zwart werken verwacht

In Nederland wordt per jaar f 2 miljard besteed aan zwart werk. Dat komt overeen met zo'n 110.000 arbeidsplaatsen. Aldus de Organisatie voor Strategisch Arbeidsmarktonderzoek (OSA). Volgens deze overheidsinstelling zal verlaging van de collectieve lastendruk het zwart werken niet terugdringen. Integendeel: tot het jaar 2000 moet op een groei van 25 procent worden gerekend. Andere opvallende conclusies: uitkeringsgerechtigden maken zich veruit het minst schuldig aan zwart werken, en het eigen woningbezit draagt voor een derde deel bij aan het functioneren van deze „informele arbeidsmarkt“.

Zwart werken is zeer populair in Nederland, zo blijkt uit de OSA-studie. Ongeveer 55 procent van alle huishoudens vraagt ernaar en bijna 40 procent van alle inwoners tussen 17 en 64 jaar biedt het aan. Bovendien is het een van de belangrijkste groeiemarkten. Want sinds 1971 steeg de vraag naar zwart werken met 60 procent en varieerde de toename van het aanbod tussen 35 en 80 procent.

De groei van de vraag wordt voornamelijk veroorzaakt door het kleiner worden van de huishoudens. Daardoor stijgt het aantal huishoudens, terwijl de vraag per huishouden niet daalt.

Het stijgende aanbod wordt volgens de OSA ten dele veroorzaakt door een groter aantal potentiële aanbieders.

koopwoningen

De vraag naar zwart werken komt vooral voor bij alleenstaanden, gezinnen met jonge kinderen, gezinnen met een hoog inkomen, hoger opgeleiden en mensen in koopwoningen. Een derde deel van de vraag naar zwart werken hangt samen met het eigen woningbezit: „een gemiddeld huishouden in een koopwoning geeft twee maal zoveel uit aan zwart werken als een gemiddeld huishouden zonder koopwoning“. Het gaat in de praktijk dan met name om schilderen, metselen, loodgieterswerk en elektricienswerk.

In Zuid-Nederland (Zeeland, Limburg en Brabant) is de vraag naar zwart werk veel groter dan in de rest van het land. Plattelandsgemeenten blijken bovendien meer vraag naar zwart werk te hebben dan verstedelijkte gemeenten. Mogelijk een gevolg van agrarische activiteiten. Een andere verklaring is dat het

eigen woningbezit in plattelandsgemeenten naar verhouding groter is“, concludeert de OSA.

Opvallend is dat de groep met de laagste inkomens het minst een beroep doet op de zwarte markt.

aanbieders

Aanbieders van zwart werk zijn relatief jong, van het mannelijk geslacht, goed opgeleid en/of onderwijsvolgend. Ze hebben vaak geen kinderen en wonen in een huurhuis. „Mensen die de beste kansen hebben op de formele arbeidsmarkt, profiteren ook sterk van de zwarte arbeidsmarkt“, aldus de OSA.

Onderzoek toont aan dat mensen in loondienst bijna de helft van het zwarte werk voor hun rekening nemen: „De veelgehoorde stelling dat met name uitkeringsgerechtigden een groot deel van dat werk verrichten is onjuist: werklozen (met uitkering) en arbeidsongeschikten doen slechts 12 procent van het zwarte werk. Mensen die een opleiding volgen doen meer: 15 procent.“

In het onderzoek zijn overigens nauwelijks mensen aangetroffen die zwart werk als dagtaak hebben, dat wil zeggen duizenden uren per jaar zwart werken. De OSA sluit niet uit dat ze bestaan, „maar die groep is moeilijk te onderscheppen.“

hoge prijzen

De zwarte markt kent tal van segmenten met uiteenlopende uurprijzen. Een kwestie van vraag en aanbod. Hoge uurprijzen komen voor bij o.a. loodgieterswerk, buiten schilderen en timmerwerk. Hier zijn uurprijzen van f 20 tot f 25 normaal.

De OSA voorspelt tot het jaar 2000 verdere groei van de zwarte markt, als gevolg van voortschrijdende verkleining van de huishoudens. En er is weinig optimisme dat verlaging van de collectieve lastendruk de nu nog aanzienlijke prijsverschillen tussen „witte“ en „zwarte“ markten zal verkleinen.

„Deze constatering hoeft overigens niet te betekenen dat een grote, zwarte sector onvermijdelijk is in onze maatschappij. Motieven en voordelen voor vragers en aanbieders kunnen namelijk nogal uiteenlopen en geven als zodanig wellicht mogelijkheden voor beleidsvorming. Anderzijds heeft zwart werken een enigszins geïnstitutionaliseerd ofwel vanzelfsprekend karakter gekregen. Dat maakt het terugdringen ervan extra moeilijk. Er zijn echter ook aanwijzingen dat mensen vatbaar zijn voor de ethische aspecten van dit probleem“, verklaart OSA-directeur H. A. van Stiphout.

Integraal overgenomen

uit Cobouw aug. '88

